

Obuti v Swanovem svetu

Obuti v Swanovem svetu

Izpod rok študentov oblikovanja tekstilij in oblačil
Naravoslovnotehniške fakultete in njihovih sorodnikov

Ljubljana, 2019

Univerza v Ljubljani

Naravoslovnotehniška fakulteta

Oddelek za tekstilstvo, grafiko in oblikovanje

Katedra za oblikovanje tekstilij in oblačil

Ljubljana, 2019

Kazalo

01.	Anita, Slavka in Ivan	8, 9
02.	Eva in Vlasta	10, 11
03.	Hana in Marcela	12, 13
04.	Ines in Ana	14, 15
05.	Kristi in Nika	16, 17
06.	Lara in Iztok	18, 19
07.	Lovro in Mojca	20, 21
08.	Manca in Lidija	22, 23
09.	Maša in Milan	24, 25
10.	Milena in Matej	26, 27
11.	Maja in Milica	28, 29
12.	Neja in Dolores	30, 31
13.	Neja in Jože	32, 33
14.	Neža in Mateja	34, 35
15.	Neža in Milena	36, 37
16.	Neža in Marica	38, 39
17.	Patricija in Antonija	40, 41
18.	Pia in Mateja	42, 43
19.	Tjaša in Bojan	44, 45
20.	Ula in Karolina	46, 47
21.	Zorica in Zorka	48, 49

Obuti v Swanovem svetu

Obuvala so imela skozi celotno zgodovino izredno pomembno mesto v izražanju osebne identitete, izkazovanju statusa, pripadnosti in estetskih preferenc. Tako kot oblačila so obuvala del našega vsakdana, dojemamo jih kot nekaj samoumevnega in mnogokrat spregledamo njihov pomen in vrednost. Nekatera pa skozi čas pridobijo emocionalno vrednost, zaradi česar jih posameznik dojema na poseben način.

Obuvala in oblačila beležijo zgodbe iz preteklosti – osebne, intimne in tudi kolektivne. Prav osebne zgodbe iz preteklosti, ki so vezane na obuvala, so bile predmet raziskovanj študentov dodiplomskega študija oblikovanja tekstilij in oblačil Naravoslovnotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. V okviru predmeta Študije mode in oblačenja so študenti raziskovali in zapisovali zgodbe dveh generacij in jih združili v pričujočo knjigo. Projekt je nastal za razstavo Bosi. Obuti. Sezuti. v sodelovanju z dr. Janjo Žagar iz Slovenskega etnografskega muzeja. Skozi osebne zgodbe se razkrivajo različni družbenokulturni konteksti obuval, obuvanja in sezuvanja ter njihovi pomeni.

Knjiga Obuti v Swanovem svetu predstavlja osebne zgodbe, spomine in izkušnje, ki so jih zapisali študenti in njihovi dedki, babice ali drugi sorodniki v povezavi z obuvali. Knjiga, kjer razprto polo sooblikujeta dve zgodbi, študentke na eni strani in njene babice ali dedka oz. nekega drugega sorodnika na drugi, razkriva medgeneracijske večplastnosti, povezovanja in razlikovanja. Vsak zase predstavi obualo, ki je zanj posebnega pomena, saj je nosilec spomina na posebno izkušnjo ali doživetje - bodisi lepo, veselo ali pa žalostno. Prav zaradi teh spominov so na ta obuvala bolj navezani, jih hranijo, čeprav jih ne nosijo več. Zanje imajo poseben pomen. Spomin, ki ga prikličejo, poveže posameznika z njegovo osebno emocionalno zgodovino in vzpodbudi podoživljanje preteklosti. Nekaj podobnega kot v zgodbi Marcela Prousta V Swanovem svetu, ko okus in vonj magdalenic prebudi spomin.

Elena Fajt

Nike Air max 95 dvakrat

“Dve leti nazaj sva oba s fantom potrebovala nove čevlje, po možnosti ugodne superge, ki dobro izgledajo. Tako sva se odločila, da greva v Celovec v Nike in Adidas outlet in poiščeva nekaj primernega. V Nike trgovini sva našla čudovite Nike Air max 95 superge v mint barvi. Ker pa so jih imeli samo v eni barvi sva si kupila enake. Nosila sva jih celo leto in opazovala čigave so bolj obrabljene, kdo lepše skrbi za njih, kdo jih več nosi itd. Bilo je tudi precej zabavno, ko sva jih imela obute istočasno in sva dobila kakšne hecne komentraje.

Minilo je leto in ker sem potrebovala blago za projekt sva se ponovno odpravila v Celovec spotoma pa sva zavila še v outlete. Tam sva ponovno našla isti model čevljev samo v bež barvi in ker so bili najini mint čevlji že obrabljene sva se odločila, da si ponovno kupiva isti par. Tako sva iz nakupovanja enakih čevljev enkrat na leto naredila majhno tradicijo.”

Lakasti sandali in špičaki

Ko je imela moja babi okrog 25 let se je s svojima hčerkama zapeljala v mesto, da bi jima kupila zvezke za začetek šole. Tisti dan se je znašla na napačnem kraju ob napačnem času, kjer je doživela hudo nesrečo in ob pretresljivem sklopu okoliščin postala invalidna. Obute je imela lakaste rdeče sandale, jih si jih je kupila nekaj dni pred nesrečo. Pravi, da se jih bo vedno spominjala kot zadnje čevlje v katerih je lahko hodila.”

Ko je bil moj dedek v najstiških letih sta mu bila obleka in izgled zelo pomembna. Ker pa niso imeli veliko denarja, oblačila pa so bila takrat draga si je po enem letu hranjenja denarja kupil obleko, v drugem letu si je kupil srajco in svoje prve lakaste špičake, ki so mu ogromno pomenili. V tretjem letu pa je prihranil denar in si kupil še uro da je bil “outfit” popoln.

Baletni copati

“Ko sem bila stara tri leta sem začela plesati balet. Približno takrat sem si z očetom ogledala prvo baletno predstavo: Hrestač in se popolnoma zaljubila v balet. Svoje prve baletne copatke sem dobila v trgovini v bližini mojega doma. Takrat se jih ni lahko dobilo, in le redke trgovine so bile specializirane za to-danes pa se jih dobi že v supermarketu. Skozi leta sem plesala v Malem Gledališču, Pirueti in nato v Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana, kjer se je zaradi bolezni moja baletna pot zaključila.

Še danes si zelo rada ogledam različne baletne predstave in s tem nekako ohranjam majhno balerino v sebi. Letos v sklopu Ko_lab-a sodelujem z baletnim ansamblom SNG Opera in balet Ljubljana in se morda ravno zaradi tega še toliko bolj spominjam svojega otroštva, prve baletne učiteljice in tudi prvih baletnih copatkov.”

Čevlji Majde Potokar

“Nimam para obuval na katere bi bila navezana, zato sem se težko odločila katere bi lahko izpostavila. Potem pa sem se spomnila na tele čevlje. Ki niso bili vedno moji ampak so pripadali pokojni prijateljici. Kot otrok sem z družino veliko časa preživljala v Polanah na našem vikendu. Tam sva s sestro spoznali Majdo Potokar in se spoprijateljili z njo.

Skozi življenje smo jaz, moja sestra in Majda ostale dobre prijateljice. Te čevlje je od nje dobila moja sestra, ne spomnim se več zakaj, vendar so ji bili premajhni in tako sem jih dobila jaz. Čeprav jih ne nosim več, ker trenutno niso najbolj modni jih hranim kot spomin na njo in naše prijateljstvo.”

Špičaki

“Kot otrok sem si v trgovinah vedno igrala s čevlji za odrasle. Mislila sem si, da imajo odrasli lepše in bolj zanimive čevlje, kot otroci. Saanjala sem, kako bom nekega dne imela polno omaro čevljev različnih oblik, barv in vzorcev. Zato sem komaj čakala, da mi noga zraste. Ko pa je prišel čas, da sem začela iskati čevlje na odraslem oddelku, sem ugotovila, da odrasli le nimajo tako zanimivih in zabavnih čevljev, kakor sem si mislila. Modeli čevljev se ponavljajo in ne izstopajo. Od takrat težko najdem čevlje, ki me res navdušijo. Prvi čevlji, ki pa so me res navdušili so bili od Zare. Zaradi ne-navadne špičaste oblike, sem jih takoj opazila. Odločila sem se, da jih kupim, čeprav so bili malo dražji. Od takrat sem jih skoraj vsak dan nosila v šolo. Dobila sem veliko pohval in hkrati čudnih pogledov, vendar me to ni motilo, ker sem se dobro počutila v njih.

Ker niso narejeni iz najbolj kvalitetnih materialov, jih žal ne nosim več tako pogosto. Sem pa čevljem zelo hvaležna, ker sem se z njihovo pomočjo spet zaljubila v čevlje in hkrati so bili dober graditelj mojega osebnega stila.”

“Čevlje sta mi podarila tvoja Mateja in Andrej (Hanina starša) za 60. rojstni dan. Kupila sta jih v Italiji od znane firme Baldinini. Zelo sta me prijetno presenetila. Imajo ravno prav petke in se odlično kombinirajo s črno, plavo in rjavo obleko. Nosila sem jih na raznorazne pomembne dogodke. Obute sem jih imela za krste, razne šolske prireditve, valetе, maturanske plesе, podelitve diplom, Božiče in koncerte. Se vidi, da so zelo kvalitetni čevlji, ker jih imam že 26 let in so še vedno v odličnem stanju.

Na žalost sem jih mogla letos nehati nosit, ker sem začela v njih težko hoditi in postali so mi preveč neudobni. Vseeno pa jih nisem odvrгла stran, ker vsakič, ko jih pogledam me spomnejo na moj 60. rojstni dan na vse dogodke, kjer so me te čevlji spremljali.”

Z zajčki na vsakem koraku

“Copati »zajčki« so bili obutev mojega otroštva. Že takrat nisem marala sprememb in ti copati so mi predstavljali nekakšno stalnico. Seveda so se s časoma obrabili ali sem jih prerastla. Takrat jih nisem izpustila, dokler se od njih nisem poslovila z manjšim obredom. Šele nato, sem sprejela novi par. Na vsak par izmed njih sem se močno navezala. Kajti spremljali so na vsakem koraku. Dobesedno. Vse od prvega naprej.

Z menoj so prehodili najlepše in najtežje poti odraščanja. Popestrili so mi vsak dan, pomagali prebroditi dneve v bolnišnici in prvi dan male šole. Vse spremembe je bilo lažje sprejeti, ker sem ob sebi vedno imela družino in en par »zajčkov«. Za zunanjega opazovalca so samo navadni otroški copati. Meni pa predstavljajo spremljevalca dogodkov, ki so izoblikovali mojo osebnost. Danes jih poimenujemo- spomini.”

Ko sem lahko obula samo ene čevlje

“To so moji najljubši čevlji. Z lahkoto jih obujem in še neverjetno udobni so. Imam jih zaradi prav posebnega razloga. Nekaj let nazaj sem imela resne težave s krčnimi žilami, zato sem si mogla povijati noge. Zaradi okornega pvoja sem lahko obula samo copate. Slabe volje sem zapustila vrsto trgovin z medicinsko opremo. Resda nisem več rosno mlada, vendar tistih smešnih ortopedskih čevljev za stare gospe pa vseeno ne bi nosila. Tudi udobne niso bile tako, kot si bi želela. Domov sem se vrnila praznih rok in razočarana. Nekaj dni kasneje, pa mi hči poda vrečko s temi čevlji. Ko sem jih obula, jih nisem želela več sezuti.

Malce sem jih še raznosila in tako so postali udobnejši od copat. Meni je bilo najpomembnejše, da so mi omogočili mobilnost. Spremljali so me po opravkih in različnih potovanjih. Brez njih bi sedela doma in gledala svet skozi okno. Z njimi, pa sem ga izkusila.”

Ponesrečena izdelava

“V času počitnic po končani osnovni šoli sem med nakupovanjem blaga med pripomočki za šivanje našla podplate za espadrile in odločila sem se, da jih kupim. Ideja, da si lahko sama sešijem čevlje, me je navdušila in lotila sem se dela. Vrhnji del sem izdelala iz ostankov umetnega usnja za pohištvo, ki sem jih našla doma in niti pomislila nisem, kako neprimerna izbira je to bila. Ker je precej trdo, sem imela z šivanjem in ojačevanjem luknjic za vezalke z kovinskimi obročki ogromno težav in sem jih zato tudi kar precej časa izdelovala. Vendar sem že po prvi nošnji ugotovila, da so popolnoma nepraktični.

Spomnim se, da sem jih prvič (in zadnjič) nosila, ko smo šli v mesto na sladoled. Bili so zelo neudobni, v njih mi je bilo vroče in ves čas sem se bala, da jih nisem nemara premalo trdno zašila in bodo razpadli. Kljub temu, da jih ne nosim, jih še danes hranim, saj so mi spomin na tisto obdobje mojega življenja in vem, koliko truda sem vložila vanje.”

Kristi Komel, 21 let

Iz sandalov v natikače

“Moji najljubši čevlji so usnjeni beli sandali, ki sem jih kupila že dolgo časa nazaj, leta 2002. Načeloma ne maram bele barve in nikoli nisem imela belih čevljev, zato sem z nakupom nekaj časa oklevala. Nazadnje sem se odločila, da jih vzamem, saj redko najdem čevlje, ki so mi čisto prav. Nanje je vezano veliko spominov, saj sem jih pogosto nosila. Posebej ljub mi je ta, ko sem jih nosila prvič in sicer na 40. obletnici srednje šole, kjer sem se po dolgem času srečala z nekdanjimi sošolci. Z leti so se precej obrabili, sploh zaradi bele barve, vendar se nikakor nisem mogla ločiti od njih.

Nekaj let nazaj sta se mi strgala oba paska na peti, a jih vseeno nisem želela vreči stran, zato sem ju odrezala stran in nastali so natikači. Kljub temu, da so zelo izdelani in prav grdi, so moji najljubši čevlji in nikoli jih ne bom vrgla stran. Jih pač nosim samo doma.”

“Te črne (zdaj zelenkaste) all-starke so postale simbol mojih popotovanj. Kupila sem jih na prvem čezmorskem obisku v New Yorku, leta 2014, nato pa so z mano obiskale cel kup dežel, ter mnogo preživele.

Z mano so se sprehajale po Magrittovem muzeju v Bruslju in se skrivale pred dežjem v Antwerpenu. Spale so na železniški postaji v Amsterdamu in obiskale Berlinski zid ter nekaj nemških jazzovskih lokalov. Prečkale so Luksmeburg, Švico in München. Obiskale so dva londonska musicala, peščeno plažo na Cipru in turško tržnico. Nosila sem jih, ko sem prvič okusila tradicionalne poljske krompirjeve palačinke v Poznańu in se udeležila umetniške ture Krakowa. Preživele so tudi teden dni v Pragi, poslušale ulične glasbenike in počivale ob Vltavi.

Čeprav že nekoliko izgubljajo barvo, podplati pa odstopajo, bodo za vedno nosilke teh in mnogih drugih spominov.”

Najdba psičke Lassie

“Ti čevlji so prestali marsikaj. Sprva so bili prav lepi in tudi dokaj dragi. Dolga leta jih je uporabljal za sprehode po mestu, ko se je bilo pač treba spodobno obuti in obleči. Postajali so vedno bolj in bolj ponošeni, a se kar niso vdali. Ko so končno preživeli svojo funkcijo spodobnega obuvala, jih je začel uporabljati za šport in tudi tu so se kar presenetljivo dobro odrezali. Vse dokler jih nekega dne ni odkrila psička Lassie in se odločila, da si želi nove igrače. To je bila ena izmed redkih vragolij, ki jih je Lassie ušpičila, saj je bila sicer izredno pametno in ubogljivo bitje. A nekaj na teh čevljih jo je očitno premamilo. Tako so zadnja leta preživeli z Lassie in ti spomini so pravzaprav najlepši.”

Pripoveduje Stojanov brat Iztok, 57 let

Mejnik v mojem osebnostnem razvoju

“To so timberland 6 inch premium waterproof čevlji. Zame so še posebej pomembni, saj predstavljajo mejnik v mojem osebnostnem razvoju. Moda me je nekako začela zanimati v devetem razredu osnovne šole, in sicer zaradi glasbe, vendar je nisem jemal preveč resno.

Vse se je začelo na sredini prvega letnika srednje šole, ko so bili moji hormoni na vrhuncu podivjanosti, zaradi pubertete. Z mamo sma se odpravila nakupovati v Zagreb in vrnila sma se s kupom črnih oblačil in temi čevlji. Seveda sem že prej načrtoval, kaj si bom kupil, odločitve niso bile spontane. Na internetu sem skrbno pregledal, kaj je »in« oz. »edgy« in tako se je začelo novo obdobje v mojem življenju. Od takrat naprej nisem imel oblečenega barvitega oblačila.”

Mamini poročni čevlji

“To so mamini poročni čevlji, ki so bili narejeni po naročilu pri znanem čevljarju Vodeb na Suštarskem mostu. Od izdelave je minilo več kot 20 let in so zato čez čas spremenili barvo. Prvotno so bili barve smetane, sedaj so pa porumeneli in izgledajo kot imitacija aligatorjeve kože. Ta sprememba moje mame ne moti, prav nasprotno, saj so ji zdaj bolj všeč, kot pa so ji bili prej.

Prav tako kot ona, so se čevlji postarali in spremenili skupaj z njo, kar doda na sentimentalni vrednosti le teh. Čevlje še dandanes obuje za kakšne posebne priložnosti, tako da vseeno niso tisti dragi poročni čevlji, ki jih obuješ enkrat in nikoli več.”

Življenje skozi ples

“Ples je bil že od osnovne šole del mojega življenja, s plesom sem odrasla in preživela najlepša leta svojega življenja. Seveda je bila pri plesu pomembna tudi dobra obutev in je bila izbira čevljev zelo pomembna. V tistih časih so bili takšni čevlji zelo popularni, tako da se bila toliko bolj ponosna na njih in jih imela še raje. V teh čevljih sem preplesala skoraj vse nastope, treninge, predstave itd. in imam tako zelo lepe spomine na njih, saj so z mano preživeli lep del mojega najljubšega dela prostega časa. V njih sem se smejala, padala, spoznala najboljše prijateljice, še več smejala, praktično sem z njimi odrasla.

Hip hopa sedaj ne plešem že skoraj dve leti in imam čevlje skrbno shranjene doma, saj so kot novi in sedaj čakajo, da jih v prihodnjih letih, ko bom spet v svojih rodnih krajih, zaplesala z njimi kot nekoč.”

“Bilo je nekaj let nazaj.

Bližalo se je novo leto, silvesterski večer. Naredila sem si večerno obleko. Zamislila sem si, da bi naredila še čevlje. Naredila sem model, kupila sem bleščeče italijansko blago, v katero sem se zaljubila takoj in si zamislila čudovite večerne čevlje. Blago sem podložila z usnjeno podlogo in kombinirala sem s črnim lakom. Ker mi je uspelo sem bila zelo ponosna nanje in jih še sedaj občudujem. Tudi ostalim so bili všeč, prav tako je bil nad njimi navdušen moj mož. Z njimi sem zaplesala skozi novo leto, preplesala sem cel večer. Bili so zelo udobni in elegantni in sem jih nosila za več plesnih večerov, sedaj pa jih skrbno hranim v omari.”

Belo modri

“Moji najljubši čevlji so bili beli Adidas čevlji z modrimi črtami. Kupila sta mi jih starša, ko sem bila v sedmem razredu osnovne šole. Takrat so bili te čevlji zelo moderni in veliko ljudi jih je nosilo. Želela sem si jih tudi jaz. Zelo pogosti so bili beli čevlji s črnimi črtami, jaz pa sem si želela, da bi imeli modre črte, ker je bila to moja najljubša barva. Čevlji so me spremljali zelo dolgo in spomnim se da sem jih nosila skoraj vsak dan! Tudi ko je zunaj snežilo. Pa tudi če je to pomenilo, da bom imela mokre nogavice.

V teh čevljih sem preživela veliko lepih trenutkov s takratnimi sošolkami in družino. Spominjajo me na zadnja leta osnovne šole.”

“Čevlji, ki so se mi vtisnili v spomin so stari že 10 let. Kupil sem jih, ker sem nujno potreboval nove. Čevlji sami po sebi niso nič posebnega. Nosil sem jih za najrazličnejše priložnosti in potovanja. Ob pogledu na njih se spomnim kako sem se v njih z ženo, sprehajal po ulicah Prage. Mesto, mi je zelo pri srcu, saj je bila tam rojena moja mama.

Sčasoma sem čevlje tako ponosil, da so se začele pojavljati luknje in takrat sem si jih odnesel na vikend, kjer jih še danes uporabljam za opravljanje najrazličnejših opravil, kot recimo košnja trave, žaganje vej in barvanje pohištva.”

Moja dragocena dediščina

“Izbrani čevlji mi pomenijo ogromno. Rojena sem bila v Argentini in ker je bila moja družina številčna, denarja pa je bilo malo, si vsakdo izmed nas ni mogel privoščiti novih oblačil ali čevljev. Ponavadi je bilo tako, da je starejši brat ali sestra predal mlajšemu vse tisto, kar je prerastel, tudi takrat, ko stvar ni bila v najboljšem stanju. Bili so zelo lepi časi, kar si imel, si zelo cenil in čuval kot nekaj res dragocenega.

Prvi lastnik teh čevljev je bil moj brat Pedro, nosil jih je za v šolo, saj smo morali hoditi v uniformah, kasneje pa moj drugi brat Ivan. Trinajst let kasneje, tukaj v Sloveniji, je mami pospravljala in delala kupčke stvari, ki se jih mora znebiti. Videla sem ogromno stvari, od starih, ki meni osebno nič ne pomenijo, do teh čevljev, ki so v trenutku vzbudili v meni nekaj posebnega. Takoj ko sem jih zagledala, sem točno vedela, kateri so ti čevlji in čigavi so bili. Bila sem zelo presenečena, da jih še hranimo, in z velikim veseljem sem mami rekla, da bom te čevlje še nosila. Vsakič, ko jih pogledam ali obujem, obudim spomine na svoja otroška leta, zame najlepša leta.”

Milena Zemljič, 22 let

“To so bile moje prve allstarke. Vedno sem si jih zelo želel. Kupil sem jih enkrat na začetku prvega letnika srednje šole. Bile so zelo popularne, sploh pa v beli barvi. Imeli smo jih vsi, res vsi. Pomenijo mi veliko, saj sem z njimi ogromno prehodil. Vsakodnevno sem moral hoditi od doma do avtobusne postaje, iz glavne avtobusne do moje šole in nazaj. Vsak dan. To so bili vroči dnevi, napeti dnevi, dnevi polno enega hitenja, da ne bi zamudil na pouk.

Z leti sem jih vzljubil in prišel je dan, ko so bile zares uničene. Danes če bi ponovno se odločil za te čevlje se verjetno ne bi za bele. Verjetno tudi zato moja ideja. Vsakič, ko dobijo novo razpoko jih malo prešijem in okrasim. Narišem kakšne znake ali kratice, ki mi kej pomenijo. Tako jih ohranjam še naprej, hkrati pa dobijo malo barve. Starejše kot so, rajši jih imam.”

Čarobni sandali

“Ti sandali so zelo posebni in mi veliko pomenijo. Zato jih imam že 13 let, čeprav sem jih od tega nosila le prva tri leta.

Kupila sem jih poleti 2005 v trgovini Stiefelkonig, ki je sedaj Humanic. To poletje je bilo vrhunec dveh let mojega življenja brez kakršnihkoli obveznosti, ko sem lahko svobodno raziskovala življenje, razmišljala o vesolju in o nepomembnih stvareh, ustvarjala, se zabavala in počela karkoli mi je padlo na pamet. Sandali so me v prvem tednu zelo ožulili a so mi bili tako všeč, da sem trpela dokler jih nisem razhodila. Med poletjem sem jih nosila skoraj vedno. Z njimi sem bila v zelo pomembnih trenutkih.

Ti sandali so resnično odslužili svoje, in še zmeraj bi jih lahko nosila, ampak menim, da so si prislužili lep pokoj. Jaz pa sem trenutno v delu življenja, ko ne potrebujem več čarobnih čevljev. Moj dom je sedaj Oz in Kansas me resnično ne zanima več.”

Balerinke za princeze

“Te balerinke obožujem, ker se v njih počutim zelo posebno. Izgledajo mi, kot balerinke za princeze. Najbolj so mi všeč zaradi svetlikajočih se detajlov in zaradi pentljic. Nosim jih samo ob posebnih priložnostih ker mi dajejo samozavest, najbolj pomembno pa je da so zelo udobne.”

Prvi ritmični copatki

“Le kam so se skrili? V košku za športne reči sem jih našla. Vsakega na svojem koncu. Znameniti vonj me je spomnil na pretekle tekme, stegovanje nog in seveda napenjanje stopal. Takrat so le-temu služili, lepemu napenjanju stopal, in varovanju stopalnih blazinic pred žulji. Zdaj pa so že čisto trdi. Še vedno bi jih lahko uporabila, saj dobro ščitijo stopalo, in v njih z lahkoto delam lepe piruete, a udobje se je zmanjšalo. Morda pa bi jih z redno uporabo ponovno zmeščala.

Bili so namreč moji prvi copatki za ritmično gimnastiko. Dobila sem jih pri šestih letih in jih nosila skoraj do konca osnovne šole, dokler jih niso zamenjali popularni Sasaki nogavičasti copatki. A prvi so mi bili vedno ljubši. Pravzaprav ne vem kako sem jih nosila toliko let, ko pa mi je noga še rasla. Očitno so rasli z menoj. Prav zato pa jih ne morem vreči stran. So del mene.”

“Kateri so ti najljubši?” jo vprašam.

Med mnogimi pari čevljev v treh omarah mi ven povleče navadne črne usnjene čevlje. Le ti so ji na obraz prikradli nasmeh, ki je jasno pokazal na vzbujeno prijetno čustvo. Razloži mi, da jih je dala delati v Sarajevu pred petindvajsetimi leti. Dala jih je delati po naročilu, saj ima eno stopalo dalje od drugega in zato težko dobi primeren par čevljev v trgovini. Zanje je odštela zelo veliko vsoto denarja, a pravi, da si jih je vseeno privoščila.

Celotno so izdelani iz usnja. In ker jih je toliko prenosila, je v zadnjih letih morala zamenjati podplate, za kar je odšla nazaj v Sarajevo k istemu čevljarju.

Moje prve All starke

“Čeprav jih imam že pet let in so cele raztrgane in umazane, jih enostavno ne morem odvreči stran. To so bile moje prve originalne all starke. Kupila sem si jih s svojim denarjem, na kar sem bila takrat zelo ponosna. Z njim sem si ogledala kar nekaj krajev v tujini. Nek pripetljaj pa se mi je še posebej vtisnil v spomin.

Bila sem v tretjem letniku srednje šole. Ta dan pa sem imela test iz angleščine. Tega sem se zelo bala, saj mi je le ta delala kar nekaj težav, zato sem bila nekoliko zmedena. Kot vsako jutro sem morala že zelo zgodaj vstati in pohiteti na avtobus. Oblekla sem se, pojedla zajtrk in se kot vsako jutro obula moje all starke in nisem niti opazila, da čevlja nista enaka. Nič hudega sluteč sem odšla na avtobus in nato peš do šole. Hodila sem po hodniku, ko sem kar na enkrat s kotičkom očesa videla da nimam obutih dveh enakih čevljev. Ta dogodek, ni ostal v spominu le meni, ampak tudi mojim sošolcem, ki so se lahko tisti dan presmejali na moj račun.”

Neja Žgavec, 22 let

Velik pomen za mojega dedka pa imajo njegovi poročni čevlji. To so bili tudi edini čevlji na katere je bil resnično navezan. Hrani jih že od leta 1965 ko sta se z babico poročila.

Spominja se, kako sta jih šla z babico skupaj kupiti v Ljubljano. Povedal mi je, da je zanje moral takrat odšteti veliko denarja, katerega je moral hraniti kar nekaj časa, da si jih je lahko privoščil. Veliko mu pomenijo tudi zato, ker je babica umrla in so ti čevlji spomin na njuno poroko. Nanje je čustveno navezan. Povedal mi je tudi, da je čevlje obul le dvakrat, saj imajo le ti na koncu špičasto konico, ki ga moti. Pravi da, čeprav so mu bili na videz zelo všeč, jih ne želi več nositi, saj mu niso udobni. Čeprav jih ni nosil veliko, imajo ti čevlji zanj prav posebno mesto, z njimi je prehodil njegovo najlepšo pot, pot pred oltar.

Umazana bela

“Par čevljev sem kupila približno 4 leta nazaj, malo pred začetkom faksa. Kupila sem jih iz preprostega razoga, ker sem pač potrebovala nove čevlje. Spremljali so me vsak dan, saj so bili udobni, lahki in prijetni za hojo. Ko pogledam nazaj in se spominjam časov ko sem jih nosila, pa lahko rečem, da so me spremljali tudi skozi veliko vzponov in padcev.

Na faksu sem spoznala nove prijatelje, s katerimi se rada družim in verjamem, da bomo še dolga leta ostali v stikih. Včasih skupaj ustvarjamo in sodelujemo na različnih projektih. Pridobila sem mnogo novega znanja na faksu, sicer pa sem se tudi začela ukvarjati z ilustracijo in glasbo. V preteklih letih sem tudi nekajkrat imela priložnost ustvarjanja glasbe za kratek film in nekaj videov, s čemer bi se rada še naprej ukvarjala. S to življenjsko prelomnico sem doživela tudi bistveno osebno rast, ki me je pripeljala do tu. Te bele čevlje, ki niso več tako beli in udobni včasih še vedno obujem za vsakodnevne sprehode.”

“Ta par sem kupila že nekaj let nazaj, v neki veleblagovnici na poti do sejma, v Italiji. Bili so mi posebej všeč zaradi motiva čipke in zato, ker imam rada bleščeč efekt na modnih kosih, da malo popestrim svojo garderobo. Tudi sama sem se pred leti ukvarjala s klekljanjem v prostem času, medtem pa bila zaposlena v nekdanji industriji usnja Vrhnika, kot galanteristka. Dobila sem veliko naročil za nakit, tako sem prvič začela prodajati svoje izdelke in jih razstavljati v trgovinah. To je bil začetek moje samostojne poslovne poti.

Danes ne najdem več časa za izdelovanje čipk, čevlje pa še rada obujem za kako posebno priložnost”

Potovalni čevlji

“Eni mojih najljubših trenutkov v življenju so se zgodili na potovanjih, in čevlji na sliki so z menoj preživeli večino njih. Z menoj so že od konca osnovne šole, časa, ko sem začela potovati, tako z Waldorfsko šolo, baletnimi tekmovanji in sama z ruzakom na ramenih. Od raziskovanja evropskih mest, preučevanja njihove arhitekture in sprehajanja po več cerkvah in muzejih kot jih lahko naštejemo, do razočaranja, vzkičenosti in zmagoslavja, ki sm jih doživljala z baletno družino in odkrivanju sebe, samozaupanju in samostojnosti ob prvih solo potepanjih po svetu.

Presenetljivo sem jih redko kdaj obula doma, kadarkoli pa sem vedela da potrebujem prektične in udobne čevlje, ko bom dneve preživela na naogah, sem se obrnila k njim. Zame so simbol življenja paralelnega vsakdanu, časa ko pozabiš na vsakodnevne malenkostne zaplete, kipeči s spomini na vse kar sem že doživela.”

Zaradi poškodbe stopala, ki so nastali zaradi nošenja premajhnih čevljev v otroštvu in s tem zaviranjem razvoja in dedne napake, je bila babi Mila, še posebej po operaciji na stopalih vezana na bolj športne modele. V okolju kjer je delala, in svojih osebnih preferenc, pa se je vedno rada lepo in urejeno oblačila. To zanjo predstavlja del rituala, časa, ki ga nameni sama sebi, nego in pomembnost podobe, ki jo predstaviš svetu. Tako je začela nositi športne copate skupaj s kostimi in imela v torbici dodaten par lepših čevljev, ki si jih je preobula na mestu.

Kasneje je na Metalki odkrila trgovino in v njej prodajalko, ki je poznala njeno poškodbo in znala svetovati s čevlji, z mrežicami, brez šivov na običajnih mestih in malo nižjo petko, kot jo je bila običajno nositi. Kupila jih je že pred več kot dvajsetimi leti, so čevlji h katerim se obrne, ko se želi počutiti bolje, edine petke, ki jih pogosto nosi, a vseeno vedno posluša počutje in jih nosil le, ko so noge razpoložene zanje.

Moje prve in edine plezalke

“Plezati sem prvič začela v petem razredu. Šport sem takoj vzljubila in še sedaj se spomnem dneva, ko sem dobila svoj prvi par boljših plezalk. Uporabljala sem jih vedno in povsod in čeprav velja ne-napisano plezalsko pravilo, da moraš plezalke vsakič, ko v skali odplezaš sezuti, sem jaz to preslišala ter jih obdržala na nogah, vse do odhoda iz plezališča, saj so mi bile tako všeč. Kasneje so me plezalke spremljale na vseh tekmovanjih ter izletih, najlepšo asociacijo, ki pa jo dobim ob pogledu na njih je na plezanje ob vikendih z mojim očetom, saj mi je to predstavljalo nek odmik od vsakdanjih težav in problemov in mi obenem prinašalo veliko veselja. Na mojo srečo, se moja stopala vse od petega razreda pa do mojega dvajsetega leta niso kaj veliko spremenila, zato je obraba na njih več kot očitna.

Kljub temu, da trenutno nimam toliko časa za plezanje, pa tudi če se kdaj odpravim mi plezalke pravzaprav prinašajo več težav kot pomoči, zaradi velikih odprtin, jih jaz ne želim zamenjati, saj imajo zame veliko sentimentalno vrednost, ki jo bo zelo težko zamenjati.”

“Čevlji mi ne pomenijo veliko. Je pa bil čas, ko si jih nisem morala niti privoščiti. Imela sem težko življenje.

Ko sem delala v Nemčiji, sem večino zaslužka pošiljala domov, saj sem morala sama preživljati dve hčerki, jima zagotoviti študij ter nujne potrebščine. V tem obdobju si velikokrat nisem morala privoščiti boljših čevljev. Zato mi je moja šefica (Trampužca) vsako leto kupila nekaj parov čevljev. Bili so zelo dobri, kvalitetni, italijanski. Nekateri so se ohranili vse do danes ter so še vedno v uporabi.”

Potujoče bleščice

“Moji najljubši čevlji, so moje srebrne bleščičaste allstarke. Stare se okoli 6 let in do prejšnjega leta so me spremljale skoraj vsak dan. Prejšnje leto so razpadle in po neuspehlih poizkusih lepljenja, jih nisem spravila več skupaj. Spremljale so me v šoli, na zabavah, tako rekoč vsepovsod. Takoj ko sem jih zagledala v trgovini, sem se v njih zaljubila in jih tudi s svojo prvo štipendijo kupila. Predvsem so mi bile pri srcu, ker sem jih kupila s svojim lastnim denarjem in sem na njih gledala zelo drugače.

V njih sem dosegala predvsem veliko rezultatov in prestala veliko pomembnih prelomnic v mojem življenju. Ena izmed zanimivih stvari pri teh čevljih je bila, da so mi ves čas odpadale bleščice iz njih, in kjer sem bila, tam sem pustila bleščice, zato so moji sošolci v šoli vedno vedeli kje točno sem sedela v razredu.”

“Na te svoje čevlje sem izredno ponosna, ker sem jih dobila od moje mame, skoraj nič nošene. Ta par čevljev ima zame dodatno vrednost, ker vem da so od moje mame in jih želim predati svoji hčeri Mateji. Te čevlje nosim predvsem takrat, kadar so kakšni posebni dnevi, kot so rojstni dnevi, prazniki, saj jih želim ohraniti, da ostaja nekakšen spomin med našo družino, da se predaja iz roda v rod. Čevlji so zelo udobni in lahki in vedno, ko jih zagledam se spomnim na lepe trenutke s svojo mamo, osebo, ki sem jo spoštovala in je bila meni osebno velik idol.

Ko mi jih je moja mama podarila mi je rekla: “Naj ti čevlji dajejo vedeti, da neglede koliko smo narazen, še vedno držimo skupaj.” Do teh čevljev čutim posebno naklonjenost, saj sem od tega trenutka želela takšno besedo predati tudi mojim potomcem.”

“Moji najljubši čevlji so srebrni bulerji Dr. Martens. Martenske me pravzaprav spremljajo že celo življenje, saj ima moja mami rjav par, že odkar pomnim. Nikoli jim nisem posvečala posebne pozornosti, dokler me pred dvema letoma ni zajela “buler manija”.

Takrat sem se spomnila na mamine čevlje, saj sem tudi sama želela imeti čevlje, ki bi me spremljali skozi življenje. Kupila sem si jih sama, v Transporterju na Čopovi ulici, in še vedno se spominjam tega dneva. V trgovini sem se zapletla v pogovor s stranko in kmalu ugotovila, da je oblikovalka oblačil. Ko sem se odločala med črno in srebrno barvo, mi je gospa dala odličen nasvet, rekoč: „Oblikovalci morajo imeti malo odbite čevlje!”

Tako sem kupila srebrne bulerje in hladnih dni si sedaj ne predstavljam več brez njih. Čevlji so postali ključni del moje garderobe in rekla bi celo, da so del moje identitete.”

“Čevlji, ki so mi še prav posebej pri srcu, so moji rjavi usnjeni Martens visoki gležnjarji.

Rada se spominjam dne, ko smo šli z družino pohajkovat po stari Ljubljani. Hčerki sta bili takrat še v vrtcu, danes pa sta že študentki! Kupila sem jih v prodajalni na Gornjem trgu in od takrat me spremljajo na življenjski poti.

Res so enkratni - bili so z menoj na hribu Rožniku, Golovcu, Ljubljanskem gradu (lahko tudi Gradu v pomeni Ljubljanski grad), po Gorenjskem, najraje v družbi dežja in snega. Pa tudi v službo so šli z menoj. Nikoli me še niso razočarali; noge so vedno ostale suhe in prijetno jim je bilo. Še danes jih kdaj obujem, najraje gredo na pasji sprehod, pa čeprav so že malo utrujeni.

Ne vem, kdaj bodo odšli na smetišče zgodovine...”

Od plesa do nogometa

“Zame imajo precej velik pomen superge, v katerih sem pred nekaj leti plesala. V plesno šolo so me vpisali že zelo zgodaj. Zal pa sem morala v 2. letniku gimnazije nehati trenirati zaradi finančnih razlogov. Takrat sem mislila, da je to zame konec sveta.

Čez kakšno leto se mi je ponudila nova plesna priložnost. Iskali so plesalke, ki bi želele postati članice plesno navijaške skupine za Nogometni klub Domžale. Postala sem članica, del moje uniforme so bile tudi omenjene superge. Nastopale smo na vsaki tekmi, poleg tega pa sem spoznavala nogomet. Bolj kot sem ga spoznavala, bolj sem ga vzljubila. Vendar je tudi za našo skupino prišel konec. Spet je bilo konec plesa, toda ljubezen do nogometa je ostala. Odločila sem se, da začnem igrati nogomet. Tako sem v nogometu, tako v igranju kot tudi navijanju, našla tisto strast, ki sem jo imela prej do plesa. In vem, da tega brez tistih superg, s katerimi sem plesala po nogometni zelenici, danes ne bi imela.

Danes jih ne nosim več, jih pa še vedno hranim v omari, saj me spominjajo na enega najlepših obdobj v mojem življenju.”

Tjaša Mikložič, 22 let

To so čevlji mojega očeta. Kupil si jih je po tem, ko je doživel srčni infarkt in je za v zdravilišče potreboval novo športno obutev. Pred tem se oče ni dosti ukvarjal s športom. V času ko je bil v zdravilišču, pa se je to spremenilo. Tam se je poleg vodenih terapij veliko gibal in hodil naokoli. Aktiven pa je ostal tudi, ko se je vrnil domov. Veliko smo hodili v hribe, na sprehode, z očetom sva veliko kolesarila, on pa je začel telovaditi tudi doma. In povsod so ga spremljali te čevlji, kamorkoli smo šli in ne glede na to s katero aktivnostjo se je ukvarjal, vedno jih je imel na nogah.

Te čevlje ima še danes, sicer že nekaj let uporablja bolj ali manj za košenje trave in delo v delavnici, ker so že precej obrabljeni.

“Moje otroštvo je bilo teniško obarvano. Pri sedmih letih sem ga pričela trenirati.

Z reprezentanco smo potovali v San Francisco, Prago, Izrael in na Korziko. Na turnirjih me je spremljal oče, kar mi bo vedno ogromno pomenilo. Obutev je igrala pomembno vlogo pri mojem vsakdanu. Pomembno je bilo, da so čevlji udobni ter da imajo podplat, ki je primeren za teniške podlage. Največkrat sem igrala na peščenih igriščih. Izbrani čevlji sicer niso moji prvi teniški čevlji, so pa zelo dolgo z menoj tekali po oranžnem pesku. Sprva so pripadali moji mami, nato jih je izročila meni. Preživeli so že marsikatero zmago in šli skozi več pranj. So znamke Wilson, ki je od malih nog moja najljubša teniška znamka. Kar mi je pri mojih čevljih najbolj všeč, je to, da so na njih oranžne sledi od peska na igriščih.

Še zdaj se spominjam, koliko je bilo tega peska, in ne samo v čevljih, temveč tudi v mojih nogavicah, ter posledično tudi v stanovanju. Tenis je moj najljubši šport, ki ga zmeraj z veseljem igram in svoje teniške čevlje vedno znova rada obujem.”

“Dragi moji copati!

Nisem si mislila, da bomo skupaj preživelili toliko let. Ko sem jih kupila, so bili zame precej dragi. Z leti so me vedno bolj bolele noge in ti copati mi še vedno lajšajo hojo. Starejši kot so, bolj so udobni. Najraje imam čevlje, ki se nataknejo, ali pa na vezalke. Všeč mi je, da so bele barve, saj jih lahko kombiniram. Še danes izgledajo precej dobro za svoja leta, četudi so že izmučeni. Z njimi hodim povsod, včasih sem v hribe, na morje, na pogrebe ter tudi po nakupih. Od vseh čevljev so mi tile copati najljubši. Kot Ulina babica ji večkrat povem za predmete v svojem življenju, na katere dam veliko, zato ona ve, kaj meni veliko pomeni. Imam malo manjšo nogo kot moja vnukinja, zato si jih sposojat od mene ravno še ne more.

S copati sem spoznala, da velja pregovor, ki pravi, da se za malo denarja dobi malo muzike, za veliko denarja pa kvaliteta. Čeprav to seveda ne velja v vseh primerih. Ko bodo moji copati odslužili svoj čas, jih bom uporabila kot inštalacijo, vanje posadila rože ter uživala ob pogledu nanje!”

“Teško je biti drugačen na mestu, kjer so vsi enaki. Ti čevlji me spominjajo na čas srednje šole, na lepe in hkrati slabe spomine.

Ti čevlji so bili moja želja, ki je bila izpolnjena, želela sem biti drugačna in mislila sem, da me bodo naredili posebno. Veselila sem se rumene barve, ki me je spominjala na veselje. Vsi ostali so kupili bele ali črne čevlje in se mi smejali zaradi mojih rumenih čevljev. Govorili so, da sem v njih videti smešno in neumno. In to me je naredilo še bolj pogumno, nisem prenehala nositi teh svojih čevljev. Iz tega sem se naučila, da moraš biti vedno samosvoj.”

Ti čevlji so za mojo babico zelo pomembni, ker so darilo mojega dedka, ki je umrl. Zelo jih ima rada, ker jo spominjajo na dedka in na zelo lepe spomine z njim. Povedala mi je zgodbo o teh čevljih.

“Neke noči sem pozabila čevlje na balkonu. Ko sem se zjutraj zbudila, sem opazila, da ni enega čevlja. Posvod sem ga iskala, vendar ga ni bilo, bila sem zelo žalostna. Ker so mi veliko pomenili, se jih nisem odrekla, hotela sem ga najti. Takrat sem imela majhnega psa in spomnila sem se, da bi lahko pes vzel čevljev in se igral z njim. Šla sem v pasjo hišo in bila zelo vesela, ker sem našla čevljev.”

Sodelujoči študentje

ANITA MIKLAVČIČ ■ EVA JEŽ ■ HANA PODVRŠIČ ■ INES ČEPERLIN ■ KRISTI
KOMEL ■ LARA BANOVEC ■ LOVRO LUKIČ ■ MANCA DRUSANY ■ MAŠA BRNA ■
MILENA ZEMLJIČ ■ MAJA MILOVANOVIČ ■ NEJA HLADNIK ■ NEJA ŽGAVEC ■ NEŽA
DOBROVOLJC ■ NEŽA KNIFIC ■ NEŽA SIMČIČ ■ PATRICIJA MARŠNAK ■ PIA HOČEVAR
MUCIČ ■ TJAŠA MIKLOŽIČ ■ ULA POGOREVČNIK ■ ZORICA GJORGIEVSKA

Sodelujoči sorodniki

SLAVKA IN IVAN JEREB ■ VLASTA JEŽ ■ MARCELA KREČ ■ ANA ČEPERLIN ■ NIKA
KOMEL ■ IZTOK BANOVAC ■ MOJCA LUKIČ ■ LIDIJA UŠAJ ■ MILAN PIPUŠ ■ MATEJ
MERČUN ■ MILICA MILOVANOVIČ ■ DOLORES PODKUBOVŠEK DJURANOVIČ ■ JOŽE
PRAČEK ■ MATEJA DOBROVOLJEC ■ MILENA KISOVEC ■ MARICA PIRŠ ■ ANTONIJA
NOVAK ■ MATEJA HOČEVAR ■ BOJAN MIKLOŽIČ ■ KAROLINA SLAVIČ ■ ZORKA
GJORGIEVSKA

Mentorica: prof. ELENA FAJT

Zunanja strokovnjakinja: dr. JANJA ŽAGAR, kustosinja za oblačilno kulturo in
tekstilno zbirko SEM

Urejanje in oblikovanje knjige: PIA HOČEVAR MUCIČ

Oblikovanje naslovnice: PIA HOČEVAR MUCIČ in TASJA VIDEMŠEK

UNIVERZA V LJUBLJANI
Naravoslovnotehniška fakulteta
Oddelek za tekstilstvo, grafiko in oblikovanje
Katedra za oblikovanje tekstilij in oblačil

LJUBLJANA, 2019

